

קול צופיד

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הֶרֶב מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בהר - תשנ"ח - מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

ספירה וזה דברים בטלים! אז כתוב שלכתחילה אדם צריך לספור ספירה מוחלטת, אבל אם בדיעבד אדם אמר "ל"א", אמר: "אשר קדשנו במצותיו וצונו על ספירת העומר - היום ל"א ימים לעומר" ואחר כך שמע את ההלכה, אומרים לו תספור שוב ותגיד בפה ספירה מלאה: "היום אחד ושלישים יום לעומר".

אבל אם אדם ספר היום ל"א ימים לעומר, ולמחרת לא אמר שום דבר, או ששוב פעם אמר "היום ל"א לעומר", אף על פי כן בלילה שאחר כך הוא חוזר וסופר עם ברכה, וה"ל"א" הזה נקרא ספירה.

אמר: "ל"ג בעומר היום!" מה דינו?

כתוב כאן כך: "האומר לחברו בליל ל"ג בעומר אל תאמר וידוי שהוא ל"ג בעומר - יכול לספור ולברך אחר כך. כנה"ג בשם מהר"ש הלוי ועיין שם. ואפילו לא הזכיר אלא ימים, מכל מקום בנידון זה שלא היתה כוונתו לומר חשבון כלל אלא לומר שהוא יום טוב ושלא יאמר וידוי, יכול לחזור ולברך". זאת אומרת, שאם אדם אומר לחברו שביום ראשון שהיה י"ד בחודש אייר - פסח שני, אז "צדקתך" שלפני כן במנחה יש אצל חכמי אשכנז האם יגידו צדקתך או לא יגידו צדקתך, אם אומרים וידוי או לא אומרים וידוי - אנחנו לא אומרים וידוי. בל"ב בעומר, זאת אומרת ביום רביעי בערב, אז אליבא דכולי עלמא לא אומרים וידוי. אז אם אדם עומד להתפלל, חזן עומד להתפלל, והגיעה השקיעה או שהגיע בין השמשות, וידוי אומרים, אבל תחנון לא אומרים, כלומר שנפילת אפים לא אומרים. ואם התחיל החזן וידוי, וצחק לו "ל"ג בעומר! מה אתה אומר וידוי!", אמרת "ל"ג בעומר!" אז אתה יכול לספור בלילה או שאתה לא יכול לספור? אז הרב אומר שכן יכול לספור.

כותב הרב "בן איש חי" בספרו "אורח חיים", הביא את הסברה הזאת, אבל כתב עוד סברה על זה. הוא כתב כך: "מנה בראשי תבות, יכול לספור הלאה בלי ברכה. מיהו, אם אמר לחברו בליל ל"ג בעומר אל תאמר וידוי שהוא ל"ג בעומר, יכול לברך ולספור אחר כך ולא נפטר בזה מכיון שלא חישב לחשבון כלל. מה שהביא הכנה"ג. ולמרות שכתוב באחרונים שמכיון שאמרת ל"ג בעומר, מספר אמרת ולא אמרת שהיום כך וכך ימים וכך שבועות, לכן זה לא מועיל - אבל זה לא ככה, כי להלכה אדם שלא ספר שבועות וספר ימים יצא ידי חובה!"

אומר הרב: "אדם אמר לחברו היום הוא ל"ג בעומר, בא עמי הביתה ללמוד - כיון שלא מכיון לחשבון לא הפסיד". זאת אומרת, שאם אמר לו אל תאמר וידוי היום כי ל"ג בעומר או תבוא אליי ללימוד מיוחד של ל"ג בעומר, בא נלך להדלקה של ל"ג בעומר, כיון שלא התכוון לחשבון - לא הפסיד. אבל אם חברו שאל אותו מה הלילה הזה? והוא ענה לו הלילה ל"ג בעומר, הרי זה הפסיד הברכה ויספור מהיום בלי ברכה - כן נראה לי". כלומר, חידוש הוא מחדש, שמתני אני אומר שאם אמרת "ל"ג בעומר" אתה יכול להמשיך הלאה לספור ואפילו באותו ערב עם ברכה, זה אם לומר עם ה"ל"ג בעומר" עוד דבר, כגון אל תגיד וידוי, או בא ללמוד או בא להדלקה של ל"ג בעומר, שאז אתה מתכוון לומר על ההדלקה, ואתה מתכוון לומר על הוידוי, אבל אם אדם שואל את חברו כמה סופרים הלילה והוא אמר לו הלילה הוא ל"ג בעומר, אז מכיון שלא אמרת ולא הוספת שלא אומרים וידוי או שהיום זה ההילולא של רבי שמעון בר יוחאי, או משהו אחר - על כן כיון שהזכרת היום ל"ג בעומר, אתה לא יכול להמשיך לספור עם ברכה אלא תספור אחר כך בלי ברכה.

הלכות ודיני ל"ג בעומר

ל"ג בעומר - ל"ג בעומר, הרבה פירושים נאמרו עליו. אנחנו כרגע מדברים על הלכות ודינים.

כתוב בשולחן ערוך שנוהגים שלא לישא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג בעומר מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא. אחר כך כתוב בסעיף ב': "נוהגים שלא להסתפר עד ל"ג בעומר, שאומרים שאז פסקו מלמות".

הגמרא אומרת במסכת יבמות על הפסוק בבוקר זרע זרעך ולערב אל תנח ידך, כי אינך יודע איזה יכשר, והגמרא אומרת בשם רבי עקיבא: "לימד תורה בילדותו - לימד תורה בזקנותו", ולא יגיד שכבר לימד תורה אלא

השיעור לעילוי נשמת:

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

פרשת השבוע: בהר

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ח.

הלכות ספירת העומר

כבוד מעלת הרבנים היקרים, הרבנים החשובים, הרבנים הגאונים, כבוד הגברים, הקהל הקדוש, המאזינים, הצופים.

ספירת היובל וספירת העומר

אנחנו השבוע נקרא בפרשה (ויקרא כ"ה, ח'): "וְסִפַּרְתָּ לְךָ שִׁבְעַת שָׁבָתֹת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעָמִים וְהָיוּ לְךָ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁבָתֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וָאַרְבָּעִים שָׁנָה". אחרי זה כתוב (שם, ט'): "וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֲדָשׁ בְּיוֹם הַכִּפָּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אֲרָצְכֶם". הפשט הוא, וספרת לך שבע שבתות שנים שבע פעמים - ואנחנו לא סופרים שבע שבתות שנים שבע פעמים, אנחנו לא סופרים היום ב' לשמיטה, ג' לשמיטה, היום שמיטה, אנחנו לא עושים את זה והרי התורה כותבת פה "וספרת לך שבע שבתות שנים"? אומר הרמב"ם שבגמרא במנחות אומרת שזה הולך על בית דין, בית דין היו סופרים, רק שיש שאלה בתוספות שאם הם היו מברכים או לא היו מברכים? כל השנה היו אומרים השנה הזאת יהיה א' לשמיטה, ב' לשמיטה, והיו מברכים או לא היו מברכים? אבל כל שנה ושנה היו סופרים, וזה היה מוטל על בית שהיו צריכים לספור.

ואילו בספירת העומר, גם כן כתוב וספרתם לכם ממחרת השבת שבע שבתות תמימות תהיינה, ושמה נאמר שזה חיוב על כל אחד ואחד לספור! כלומר, שבספירת היובל זה חיוב כללי ובעומר זה חיוב פרטי.

כל השנה נקראת על שם היובל

אחרי זה כתוב (שם, י'): "וְקִדַּשְׁתָּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִישִׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בְּאָרְצְךָ לְכָל יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תְּהִיָּה לְכֶם וְשָׁבָתָם אִישׁ אֶל אֲחֵזְתּוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תֵּשְׁבֻּן". אומר רש"י מה זה "יובל היא"? הרי כולנו יודעים ומבינים שיובל זה חמישים שנה, ככה כולנו מבינים, וככה גם כן אומר הרמב"ם, אבל רש"י אומר אחרת: רש"י אומר מה זה נקרא יובל היא? "שנה זאת מובדלת משאר שנים, בנקיבת שם שיש לה לבדה, ומה שמה? יובל על שם תקיעת שופר". זאת אומרת, על שם תקיעת השופר של היובל אז כל השנה נקראת על שם היובל, כמו שכתוב במתן תורה ובמשוך היובל המה יעלו בהר, וכתוב במתן תורה שהיה קול שופר חזק מאוד, משה ידבר והאלקים יענו בקול. כתוב במדרש שאילו של יצחק אבינו, כל חלק וחלק מהאבר שלו היה בו שימוש מיוחד. בקרניים של האיל, קרן אחת היתה שופר בזמן מתן תורה - "במשוך היובל המה יעלו בהר", "קול השופר הולך וחזק מאוד", והשופר השני יהיה שופרו של משיח כשיבוא המשיח.

אבל כל זה אנחנו יכולים להגיע לכל הדברים האלה על ידי "וקדשתם", על ידי שאנחנו מתקדשים או שכל אחד יקדש את עצמו אז נוכל להגיע לדברים האלה.

ספר ספירת העומר בראשי תבות

ושכתוב בפרשת "אמור" מה שקראנו בשבוע שעבר על ספירת העומר, אז כתוב כך: "ידבר אל בני ישראל ואמרת אליהם, כי תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם ועשיתם... וספרתם (בלשון רבים) ממחרת השבת שבע שבתות תמימות תהיינה עד ממחרת השבת תספרו חמישים יום, ומכיון שכתוב פה "וספרתם לכם" לומדים שיש חובת ספירה על כל אחד ואחד ספירה מיוחדת.

יש שאלה בפוסקים אם אדם סופר ספירת העומר בראשי תבות, לא אומר "היום שלשים יום לעומר" או "היום אחד ושלישים יום לעומר", אלא אומר "היום ל"א לעומר" - אז ה"ל"א" הזה נקרא ספירה או לא נקרא ספירה? האם זה נקרא שספרת את העומר או נאמר שלא ו"ל"א" זה לא נקרא

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בהר - תשנ"ח - מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי

ביום ל"ג בעומר בעצמו, ואותם המקומות שנוהגים להסתפר מ"ל"ג בעומר ואילך לא יסתפרו כלל אחר הפסח.

העניין הוא כך. מתי מתו העשרים וארבע אלף האלה? מתי מתו עשרים וארבע אלף האלה שגרמו שיהיה העולם שמם בלי תורה? אם היה מפסח עד שבועות אז מפסח עד שבועות צריכים לעשות זכר לאבלות. אפילו שזאת אבלות ישנה אבל נעשה לזה זכר. או כתוב עד ל"ג בעומר מתו ואז פסקו מלמות, או שנה אחת מתו כל הזמן ושנה פסקו מלמות?

אומר השולחן ערוך ואומר הבית יוסף, אנחנו עושים חשבון שמתו במשך שלושים וארבעה ימים. ועל כן עד יום ל"ד בבוקר חלים הדינים של תספורת, חלים הדינים של נישואין ואין נישואין ואין תספורת. ביום ל"ג בעומר מרבית בשמחה מפני שהזכרנו את כל הנימוקים כולם: חזרה התורה, וההילולא של רשב"י או שנשמכו.

ולתספורת ביום ל"ג בעומר או להתחתן ביום ל"ג בעומר - אומר השולחן ערוך שלא. וזה כבר יש לנו את דעת השולחן ערוך ואת דעת הבית יוסף לשיטה אחת שעל פיה נגמרה הבעיה.

ואומר הבית יוסף, שאתם שנהגו להסתפר בראש חודש אייר טועים! כי אם תסתפר ביום ראש חודש מה תעשה אחר כך, והרי אין לך שלושים וארבעה ימים!

בא הרמ"א ומוסיף שיש לאדם שתי אפשרויות. אומר הרמ"א שמתו תוך שלושים ושלושה ימים, וכיון כתוב שזה מפסח ועד עצרת, אבל לוקחים את הימים מפסח ועד עצרת שבאמצע לא אומרים וידוי ולא אומרים תחנון, אם זה שבת או חול המועד, ומחסירים אותם עד שיש בידנו שלושים ושלושה יום. לכן אומר הרמ"א שאפשרות אחת היא להתחיל מפסח ועד ל"ג בעומר, וב"ל"ג בעומר להסתפר, להתחתן, ואזה אפשר להתחיל להתחתן מאז והלאה מ"ל"ג בעומר והלאה ולהסתפר כרגיל. זו דרך אחת.

הדרך השנייה היא, שאתה יכול להתחיל מראש חודש ועד ערב שבועות, ואז מראש חודש ועד ערב שבועות דהיינו מ' לחודש, כמו שאומר השולחן ערוך של רבנו זלמן ועד ערב שבועות - יש לך שלושים ושלושה יום. אבל אם לא יכול להסתפר בראש חודש, ואחר כך יגיד שמ"ל"ג בעומר והלאה ימשיך להסתפר, כי זה נקרא מקולי זה וזה "ככסיל בחושך הולך" וזה לא מתאים. אומר בשולחן ערוך של רבנו זלמן שהימים האלה, יש אומרים שמתחילים אותם מהיום הראשון של ספירת העומר ומסיימים ב"ל"ג בעומר, ויש אומרים, כמו שאמרנו, שמתחילים ב' לחודש אייר ומסיימים את זה בערב ראש חודש.

והוסיף ואומר, שיש מקומות שנוהגים שמסתפרים בג' ימים של ימי ההגבלה. ואומר שלפי זה, אותם שמסתפרים בג' ימים של ההגבלה צריכים להזהר שלא להסתפר בראש חודש שני מים כי אז יהיה מב' ימים של ראש חודש ועד שלשת ימי ההגבלה - זה אותו הזמן.

אחר כך כותב הרב: ואם ירצה להחמיר ולתפוס את שתי החומרות, וזה לא אומר שאין לו שכל והוא טועה, אלא מכיון שהוא מתוך ספק הוא נוהג כך - לכן מותר.

אז לכאורה יש לנו שתי שיטות ויכולנו לפטור את הבעיה בצורה פשוטה. לדעת הרמ"א יש לך שתי אפשרויות, או תתחיל מב' לחודש והלאה ועד ערב שבועות או שתתחיל מפסח ועד ל"ג בעומר. לא אחרת.

לדעת השולחן ערוך והבית יוסף יש לך אפשרות אחת ויחידה - מפסח, מיום ראשון של ספירת העומר ועד ל"ד בעומר.

כתוב בספר מנהגי ארץ ישראל של הרב טיקוצ'נסקי, "נהגו לישא אשה ולהסתפר מיום ראשון של ל"ג בעומר" (זה לדעת הרמ"א הנ"ל), ומראש חודש סיון והלאה ולא קודם, מותר להם. לא בראש חודש אייר ולא קודם ראש חודש אייר, לא בין ל"ג לעומר לבין ראש חודש סיון.

"ורובם נוהגים להסתפר ביום ל"ג בעומר ביום ולא בלילה. וכן בנוגע לנישואין", כלומר רק ביום ולא בלילה. עכשו איך עושים את כל החופות ביום רביעי בלילה, לנוהגים כדעת הרמ"א, איך נוהגים לעשות חופות, איך מותר להם, הרי הרמ"א כתב בצורה מפורשת עד ל"ג בעומר בעצמו ולא מבערב; ואומר המשנה ברורה שהכוונה שיש מן האחרונים שמקילים

ימשיך ללמד תורה בזקנותו. היו לו תלמידים בילדותו, יהיו לו תלמידים בזקנותו, שנאמר "בבוקר זרע את זרעך". אמרו, שנים עשר זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת ועד אנטיפרס [כלומר עשרים וארבע אלף תלמידים], וכולם מתו בפרק אחד, ואחרי זה כתוב שהיה העולם שמם עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם, רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון בן יוחאי ורבי אלעזר בן שמעון, והם הם העמידו תורה. תנא, כולם מתו מפסח ועד עצרת.

אומר רש"י (שם) על מה שהגמרא אומרת שהיה העולם שָמָם, מה פירוש שהיה העולם שמם, והרי העולם קיים, גם אם עשרים וארבע אלף מתו וכי משום כך היה העולם שמם? העולם נהרס: אומר על זה רש"י: "שנשתכחה תורה", שלא היתה תורה.

הנה הרומאים גזרו שלא ללמוד תורה, ורבי עקיבא מלמד תורה בניגוד לרומאים, והתלמידים שלו מתו כולם - אין תורה! הלך רבי עקיבא לדרום, שינה את מקומו מבני ברק הלך לדרום, ושם הוא לימד את רבי מאיר ואת רבי יהושע ואת רבי שמעון בר יוחאי ואת רבי יהודה ואת רבי אלעזר בן שמעון ואת רבי יוסי והם העמידו את התורה.

אומר הפרי חדש על ל"ג בעומר, שהשבח של ל"ג בעומר זה מה? זה שהעמידו תורה, שאז נשמכו אלה החמשים, ואומר הפרי חדש: "שמחה זו מהי? דאי משום שפסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות - זה נקרא שמחה? הרי לא נשאר מהם אחד דכולם מתו?! ואפשר דהשמחה על אותם התלמידים שהוסיף אחר כך, שלא מתו ומהם יצאה תורה". כלומר, שכל השמחה של ל"ג בעומר זה שרבי עקיבא לקח את התלמידים והם העמידו את התורה בחזרה.

ויש אומרים שכל השמחה ב"ל"ג בעומר זה מפני שסמך אותם ביום ל"ג בעומר. אבל כתב ה"ברכי יוסף" דפסירת רבי שמעון היתה ביום ל"ג בעומר, והוא אמר "עולו ואתכנשו בהילולא דיליי", מכיון שהפך יום זה לשמחה, לכן עושים שמחה.

והנה, בשולחן ערוך שמנו לב שכשבא השולחן ערוך לכתוב על ל"ג בעומר, אני מדבר כרגע על דברי השולחן ערוך ולא הרמ"א: "נוהגים שלא להסתפר עד יום ל"ג בעומר, שאומרים שאז פסקו מלמות", אני עוד אגיע לחשבון מה קרה כשמתו ומה זה לא מתו.

אומר הגאון מוילנא ברמז, והכוונה שלו כמו שאנחנו נסביר את זה. הגמרא אומרת במסכת תענית שלא היו ימים טובים לישראל כיום הכיפורים וכט"ו באב. והגמרא אומרת, בשלמא ביום הכיפורים זה יום שמחה, יום של כפרת עוונות, יום שנתנה התורה בלוחות שניות, אז זה יום טוב ויום שמחה, אבל ט"ו באב מה יש בו? מה היום טוב של ט"ו באב? על זה הגמרא מביאה כמה תירוצים, והתירוץ הראשון הוא שפסקו מתי מדבר למות. בכל תשעה באב היו כל אחד ואחד חופר לו קבר, והיו מתים כל שנה עשרים ושנים אלף, ובשנה האחרונה חפרו קברות, ירדו וקמו חיים, חשבו שטעו בחשבון ועד ט"ו באב הבינו שפסקו למות כי הקב"ה ויתר להם על שנה, יותר נכון על שנתיים ויתר להם, וכיון שפסקו מלמות נהפך ליום טוב. כך הגמרא אומרת, ועל זה אומר השולחן ערוך שנוהגים שלא להסתפר עד ל"ג בעומר למה? שאז פסקו מלמות וכשפוסקים מלמות זה נהפך ליום טוב.

ובפרט אם נצרף שזה יום ההילולה של רבי שמעון בר יוחאי, ונוסיף גם כן שנשמכו והם האירו את התורה והעולם לא שמם - וכשאין תורה העולם שמם!

אבל יש אומרים שפסח עד שבועות, כל הזמן הזה לא נסתפר ולא נתחתן ולא נשמע שירים שירי קודש? אז יש כמה שיטות. יש שתי שיטות יסודיות בהלכה, ואני אתחיל את ההלכה ונראה מה יש בה.

אומר השולחן ערוך שאין להסתפר עד יום ל"ד בבוקר. הגה ובמדינות אלו אין נוהגים כדבריו, אלא מסתפרים ביום ל"ג ומרביתם לו קצת שמחה ואין אומרים בו תחנון, ומותר להסתפר עד ל"ג בעצמו ולא מבערב. לא בליל ל"ג בעומר. ואם חל ביום ראשון שאני.

וכתוב אחר כך בשולחן ערוך, יש נוהגים להסתפר בראש חודש אייר וטעות הוא בידם. ומוסיף הרמ"א "ומיהו בהרבה מקומות נוהגים להסתפר עד ראש חודש אייר ואותם לא יסתפרו מ"ל"ג בעומר ואילך אף על פי שמותר להסתפר

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לְקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בהר - תשנ"ח - מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

וגם לדעת האר"י הקדוש, חתן שמתחתן אחרי ל"ד לעומר או שמתחתן ביום ל"ג בעומר או חתן שמתחתן מראש חודש סיון והלאה או בג' ימי הגבלה והלאה, לדעת האר"י הוא לא מתגלה אלא יבוא כך אם קבע את החתונה בתאריך הזה.

וכותב הרב ארץ החיים סתהון בשם החתם סופר על דיני ל"ג בעומר על גדולת רבי שמעון בר יוחאי שגדולה בשמים ממעל ועל הארץ, ומי אני לדבר בדבר הנוגע קצת בכבודו! כל כך נזהר לכתוב בדבר הזה.

מדורות ל"ג בעומר

יש נוהגים לעשות מדורות בליל ל"ג בעומר. מה המדורות האלה? כמה נימוקים יש לזה. אחד הנימוקים זה כשיצא רבי שמעון בן יוחאי ורבי אלעזר בנו ביחד מתוך המערה, יצא אור גדול אתם וכשראו אור גדול וראו אחרים עובדים התחילו להקפיד עליהם וכיון שיצא להם אור גדול ובוצינא גדולה- עושים את המדורות האלה.

אבל צריכים מאוד להזהר המבוגרים והצעירים, הצעירים שמדליקים מדורות או המבוגרים שמדליקים מדורות, צריכים להזהר שלא ידליקו את זה על יד איזה בית שיש שמה חלונות פתוחים ויכול העשן לבוא לבית, ולא כל אחד ואחד לסבול את העשן, והמדורות האלה זה לא הלכה למשה מסיני! זה רק בדרך שמחה, ו"זכר" אז אתה יכול לעשות "זכר" רק במקום שלא תזיק לאחרים. וכן בפרט כשמדליקים את זה קרוב לעמוד חשמל, זה לא רק שיכולים לגרום נזק לחשמל, אלא יכולים גם לגרום נזק!

ועוד דבר. יגידו כל המארגנים של המדורות שהם ישמרו שלא יהיו נזקים, ידליקו ויעשו מדורה וישירו "בר יוחאי" וישמרו! אחרי שישמרו וגומרים את הכל הולכים הביתה, עדיין נשארים גחלים לוחשות - מי ישמור על זה שלא יבוא אדם ויניק? ואם נשאר אדם לשמור הנה מה טוב, ואם לא - צריכים לשפוך על זה עפר או מים בכדי שלא יבוא אדם באמצע הלילה ויעבור ולא ישים לב ויכול להנזק מהדבר הזה.

"חלקה" בל"ג בעומר"

כתוב בארץ החיים: "תגלחת שעושים לקטן שם במירון כשנעשה בן שלוש שנים לחנכו במצות פיאות הראש, כמו כתוב בשערי תשובה בסימן תקל"א, ואז אביו מלמדו אותיות התורה ומלבישו טלית קטן. וכתוב בתנחומא על הפסוק שלש שנים יהיה לכם ערלים ובשנה הרביעית יהיה לכם פרוי קודש, הכתוב מדבר על תינוק בן שלש שנים דבשנה הרביעית יקדישו אביו לתורה! וכתוב שהאר"י הקדוש הלך לקבר הרשב"י במירון וישב שמה שלשה ימים וסיפר את בנו, ולפי דברי מה שכתוב בפסיקתא בתנחומא משמע שלש שנים ויום אחד דוקא מספרים את הקטן ולא לפני כן.

אבל אחרים אומרים, שכיון שכל המנהג אינו אלא לחנכו במצוות, אם חס לו או שקשה לו, שנתיים ויום - כמו שבאבלות אומרים, כל שכן בשמחה של מצוה נאמר שמקצת שנה ככולה, ואז בשנה הרביעית בתוך השנה השלישית - יכול לספר אותו.

ויש הולכים למירון. בירושלים היו הולכים לקבר שמעון הצדיק, חלק היו הולכים לקבר שמואל הנביא, וחלק בחול המועד היו עושים את זה. ואיך מותר בחול המועד לספר תספורת? אמר אחד מהרבנים האדמו"רים, יש אומרים שהיה זה האדמו"ר מבעלזא ויש אומרים שזה היה סבו שהי הבחוף לארץ, והוא היה אומר שביום שישי לא לעשות חלקיה לילדים ביום שישי אחר הצהריים.

ומעניין שהמילה "חלקיה" שהיא בלשון ערבית כבר נכנס לתוך הלשון של כולם, ואפילו אחינו האשכנזים אומרים "חלקיה" וזה בערבית מלשון תספורת.

כל הטעם כולו שהולכים למירון בכדי שהילד יגדל בקדושה, והיו מספרים לו את השערות ומשאירים לו את הפאות והיה שואל למה פה אתה לא גוזז לי? והיו אומרים לו ומלמדים אותו שעליו להזהר מעכשו שלא תגע בהם אחר כך אתה. בזקן כעין תער מותר, אבל בראש לא. בראש כעין תער לא אכפת לנו, אבל בפאות לא.

להסתפק מבערב ומכל מקום לעניין נישואין לא ראיתי מקילים כי אם מיום ל"ג בעומר בעצמו, ואיך מקילים היום להתחתן מליל ל"ג בעומר!

וכותב הרב רבנו זלמן ואומר כך: "ובל"ג בעומר בעצמו יזהר שלא יסתפר קודם אור היום לפי שאין אומרים אלא מקצת היום ככולו, אבל בלילה אינה ככולה, כמו שכתוב בהלכות אבלות שמקצת היום אומרים שהוא ככולו, אבל לילה אינו כן ואפילו כל הלילה אינו נחשב ככולו.

והרב אומר: "ולכן אומרים תחנון בערב ל"ג בעומר שסומכים שתחילת ל"ג פסקה האבלות. אבל יש שאין אומרים תחנון במנחה שלפניו כמו שאין אומרים במנחה שלפני שאר הימים שאין אומרים בהם תחנון, שלילה כיום ולפי מנהגם מותר להסתפר ולישא קודם ל"ג בעומר". כלומר, אם אתה לא אומר וידוי ביום ל"ג בעומר, זאת אומרת שכבר מתחיל אצלך יום טוב, ואם מתחיל אצלך יום טוב אתה יכול להתחתן ואתה יוכל להסתפר. ולכן זה המקור למה שמקילים חלק מהאשכנזים להסתפר בליל ל"ג בעומר או להתחתן בליל ל"ג בעומר וזה הקולא.

אבל משמע שזה רק בשעת הדחק. וגם הרב טיקוצ'ינסקי כותב בספרו על מנהגי ירושלים: "וצריכים לזהר שלא בלילה הקודם וכן בנוגע לנישואין, אבל אם השעה דחוקה מקילים גם בלילה הקודם בין לתספורת ובין לנישואין", וזה רק אם השעה דחוקה. אבל אם השעה לא דחוקה יסתפר כרגיל רק ביום ל"ג בעומר.

סיכומו של דבר:

יש מנהגים ויש שיטות, ויש עוד סברה של האר"י הקדוש, וכבר נגיע לזה. לדעת הבית יוסף מתחילים את כל החומרות של ספירת העומר מהיום הראשון של ספירת העומר ועד יום ל"ד לעומר. ואז מותר להסתפר ואז מותר להתחתן, לא בל"ג בעומר בלילה כלומר בליל ל"ג בעומר לא. אבל ביום ל"ג בעומר הוא יום שמחה ויום טוב וזה דין אחר.

לדעת הרמ"א יש לך שתי אפשרויות, או מיום א' לעומר ועד יום ל"ג לעומר, או מב' לחודש אייר עד ערב שבועות. לדעת הרמ"א.

ולפי המנהגים שכותב המגן אברהם בסעיף קטן ה' אומר המגן אברהם שנהגו בג' ימים של ימי הגבלה שזה קשרו כבר לערב חג השבועות שמותר להסתפר ולהתחתן.

ואומר הרב משנה ברורה שאין דעתו כל כך נוחה מהדבר הזה ואומר איך עושים אלה שנוהגים כדבר הזה, וצריכים להזהר שלא לישא ולא להסתפר בשני מים של חודש אייר. ואחר כך כותב, כתב החיי אדם שנוהגים בוינא שנוהגים איסור מיום א' דראש חודש אייר עד ג' סיון בבוקר. ויש והגים להקל בראש חודש אייר ועד ל"ג בעומר, ומראש חודש סיון עד שבועות. ואומר בשער הציון שכך משמע מדרך החיים, ולא ידעתי מנין מצא את המקור הזה. את המקור לכן. ובמאת נכון, שגם בערב ראש חודש אייר וגם בל"ג בעומר וגם בראש חודש סיון אין לזה מקור.

אבל יכולים לשמוע על דעת הפוסקים שאמרו כדעת האחרונים שאם מתחילים מיום א' לספירת העומר, אז מליל ל"ג בעומר בדיעבד יכולים להסתפר ולהתחתן. זה לנוהגים כרמ"א.

ולמנהג ארץ ישראל מתחילים את ספירת העומר ובל"ג בעומר מסתפרים ומתחתנים ומאחרי ראש חודש סיון הם מקילים.

לפי כל השיטות האלה, אם אדם התחתן אחרי ל"ד בעומר - יכול להסתפר ויכול להתגלח. ואם אדם אבי הבן תוך הזמן הזה בעומר - יסתפר ויתגלח, ולא רק זה אלא אמרו שגם לפני כן יכול להסתפר ולהתגלח.

ולדעת האר"י הקדוש לא מסתפרים מתחילת העומר עד ערב שבועות, עד מ"ט ימי, והוא עשה על זה חשבון מיוחד. וכתוב שפעם שנה אחת היתה כמו השנה הזאת שחל שבועות ביום ראשון בשבוע וערב שבועות היה ביום שבת, ואומר הרש"י אין מ"ט ימים! אני לא אסתפר ולא אתגלח! ובאמת הוא לא הסתפר. באו חבריו ולחצו אותו, כלומר הכריחו אותו שסתפר ביום שישי, למרות שאין מ"ט ימים אלא מ"ח ימים, אבל אמרו לו שלכבוד שבת ולכבוד חג מתן תורה והוא הסכים להסתפר.

קול צופיד

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בהר - תשנ"ח - מאת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי זְצוּק"ל

כתוב בזוהר הקדוש שההארה של פסח ממשיכה עוד שלשים יום עד י"ד לחודש אייר ועוד שבעה ימים אחרי זה ממשיכה ההארה אחרי זה. ויש הארות של פסח שממשיכים הלאה. ואמר האדמו"ר מחב"ד עליו השלום, שאם יש הארה יש פסח שני - שיקריבו פסח שני. אבל כל עוד שלא אמרו למה נגרע, לא דברו ולא בקשו ולא לחצו - לא אמר להם משה רבנו את ההלכה הזאת. אחרי שביקשו ולחצו - זה עזר. ועל כן כתוב קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'. אדם יתפלל לה' ולא עונה לו, לא יאמר שאם הקב"ה לא ענה לו לא יענה לו, לא! אלא תמשיך להתפלל ותתפלל ותתפלל, תמשיך ותתפלל הלאה.

ועל כן כשבאו אותו זוג ביום הראשון לרבי שמעון בר יוחאי ורוצים להתגרש - למה? אין לנו ילדים. היו אומרים לו תתפלל עלינו שיהיו לנו ילדים, לא, הם כבר התייאשו ולא רוצים תפילה ולא רוצים כלום. אמר - אם אתם לא רוצים תפילה, אני אחייב אתכם להתפלל על עצמכם? אם אתם לא רוצים לא רוצים. ידע רבי שמעון בר יוחאי את חכמתה של האשה שתעשה איזה פעולה שיהיה אתעוררת דלתתא. לכן בלילה האכילה אותו והשקתה אותו והביאה אותו לבית אביה. למחר אמר לה הבעל אני כבר לא יכול לגרשה אני כמו העבד שלה, אני חלק מחפץ כמו שולחן או רהיט בבית, לקחה אותי והביאה אותי ממקום למקום, וכך אמרה לו האשה אתה לא יכול לגרש אותי. מה נעשה? אמרו לו תתפלל עלינו! אמר להם, עכשו נזכרתם שאתם רוצים שאני אתפלל עליכם? עכשו נזכרתם?! או אז התפלל עליהם ונפקדו. אחרי שיש אתעוררת דלתתא נפקדו, אבל סתם להגיד לחכם אין לנו ילדים - מה אני אעשה? אתם רוצים להתגרש, אז תתגרשו!

ולכאורה הדברים האלה פשוטים, ניסים ונפלאות שנעשו ותפילה שנעשה, והרי דברים קל וחומר. ומה בשר ודם על שאמר לחברו בשר ודם כמוהו אין לי חפץ בעולם טוב ממך, ומה אותה אשה שאמרה לו לבעלה אין לי חפץ בעולם טוב ממך, והוא בא לפני רבי שמעון בר יוחאי ואחר כך נפקדה על ידי שעוררה אתעוררת דלתתא - אנחנו ישראל המחכים לישועת הקב"ה בכל יום ואומרים: "אין לנו חפץ בעולם אלא אתה", לא בשר ודם אלא להקב"ה שהוא רבונו של עולם - על אחת כמה וכמה שאנחנו צריכים להוושע וצריכים להגאל! כלומר, אם אנחנו עושים אתעוררת דלתתא ומתפללים ומבקשים מהקב"ה שיגאל אותנו ובוכים והולכים לצדיקים שיתפללו עלינו, אז תהיה אתעוררת דלתתא ואפשר להציל אותו ואפשר לעשות משהו בנידון. אבל אם אנחנו נשכח ונשתוק ונישן, אז מה אנחנו נוכל לעשות? לכל היותר "לך תאכל ותשתה - זה הכל".

אז אומר רבי שמעון בר יוחאי, אנחנו מצפים לישועתו של הקב"ה על אחת כמה וכמה שצריכים להוושע, הוה: "נגילה ונשמחה בך", כלומר נגילה ונשמחה בהקב"ה, אנחנו שמחים בהקב"ה ואז נשמחה בך, נשמח גם בישועתך, ונזכה לישועתו של הקב"ה.

ואומרים חז"ל, ומובא ברבנו חננאל: אומר רבי שמעון בר יוחאי, שאם היה הוא ובנו ויונתן בן עוזיאל אתם, היו יכולים להציל את העולם מזמן בריאת העולם ועד... ומה היה העניין? כל אדם ואדם יש לו עולם הזה וגם עולם הבא ודאי, אבל גם עולם הזה יש לו, שכן בא תינוק לעולם ובא כיכר בידו אתו, כלומר שיש לו פרנסה לאכול. ורבי שמעון בר יוחאי בא לעולם הוא ובנו ולא רוצים כלום, שום דבר לא רוצים מן העולם. מה רוצים? ללמוד וללמד, ולמרות שאסור ללמוד וללמד הם מלמדים ולא אכפת להם! אז מכיון שהם לא נהנים מן העולם הזה, כמו רבי חנינא בן דוסא שהוא לא נהנה מן העולם הזה, אבל כשהוא היה מתפלל על החולה הוא היה אומר: "זה חי, זה מת" וכדו', תפילה שלו היתה מתקבלת. מי שלא נהנה מן העולם הזה, התפילה שלו כן מתקבלת. כיון שרבי שמעון בר יוחאי ובנו ורבי יונתן בן עוזיאל לא נהנו מן העולם הזה, וכתוב שכשהיה רעב אז לא היה אוכל, ורבנו הקדוש פתח את האוצרות שלו ואמר כל מי שלומד תורה יבוא ויאכל, אז בא רבי יונתן בן עוזיאל ונכנס ולא רצה להגיד שהוא חכם ואמר פרנסתי ככלב וכעורב, לא רצה להתפרסם מדברי תורה, ועל זה היה אומר גאון עוזנו ותפארתנו ראש הישיבה, הגאון רבי עזרא עטיא עליו השלום, שפעם היה הולך חכם אחד

המנהג לשמור מעט משערות החלק'ה היום- כשעושים את החלק'ה במירון לא מספרים לו את כל הראש אלא חותכים לו קצת מזה וזה הכל. אנחנו נוהגים לומר לאנשים שיקחו את השערות האלה ולשמור אותם, ובכל פעם היו לוקחים ושומרים. פעם אשה אחת היה לה בן והביאה אותו. אחרי שלש בנים הביאה עוד בן, ואמרה לי למה צריכים לשמור, מאיפה המקור לזה בכלל שצריכים לשמור, בעלי אמר שלא צריכים לשמור את השערות: אמרתי לה אני לא יודע, אלא ככה נהגו אבותינו ואבות אבותינו, ותיגיד לבעלך עיין ביחזקאל שאמר לו הקב"ה תספר את השערות שלך וחלק מהם תשמור, אם כן משמע שדבר שבקדושה טוב לשמור.

כתוב במגיד מישירים של מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי זְצוּק"ל, רשבי" ובונו שמחו לקראתם בקריאתם זוהר על מערתם. יש להם שמחה. ובודאי שלימוד כזה של מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי זְצוּק"ל - בודאי שישמחו! ואמר להם כך, כלל יהיה בידכם, כל זמן שהעולם צריך לגשמים תלכו ותקיפו את הקבר של רבי שמעון בר יוחאי עם לולבים ודעו לכם שעל כל צער שלא תבוא תקיפו אותה שבעה פעמים ותהיו נעים. הנה היום יש לנו הרבה צרות שמקיפים אותנו אומות העולם, אז שילכו ויקיפו את הקבר של רבי שמעון בר יוחאי ורבי שמעון בנו עם הלולבים וארבעת המינים ואפילו שהם ישנים, ובזה הוא מבטיח להם שיענו ויינצלו. נענה וננצל אנחנו.

מעשה העקרה שנפקדה בתפילתו של רשבי" כתוב במדרש שיר השירים על הפסוק נגילה ונשמחה בך, שאם נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו ראוי להבטל מפריה ורביה. אמר רב אידי מעשה באשה אחת בצידון ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה. אתון גביה דרבי שמעון בר יוחאי, אמרו לו בעינן למשבקא דין מן דין (אנחנו רוצים להתגרש). אמר לון למה? אמרו לו מפני שהם חיים עשר ביחד ואין להם ילדים. אמר להם חייכון, כשם שנדווגתם זה לזה במאכל ומשתה, כך אין אתם מתפרשים אלא מתוך מאכל ומשתה. הרי כשהתחתנתם לא עשיתם סעודה ומסיבה, אכלתם ושתייתם, אז גם עכשו תפרדו על ידי שתעשו מסיבה, ואחר כך תבואו למחרת. הלכו ועשו לעצמם יום טוב וסעודה ושכרתו, נתנה לו אשתו יין ושכר לשותות. כיון שנתייבשה דעתו, האשה היתה פקחית ואם היתה משכרת אותו ואמר לה בתי ראי כל חפץ טוב שיש לי בבית טלי אותו ולכי לבית אביך. אם כשהוא היה שיכור היה אומר את זה, היתה אומרת הרי הוא שיכור וזה לא שוה כלום, אין קניינו קניין ואין ממכרו ממכר, ואין דיבורו דיבור, ואין תפילתו תפילה ותפילתו תועבה, וזה לא שוה כלום מה שהוא מדר. אבל היא מה עשתה? שיכרה אותו, ונתנה לו להתייבש מעט כך שהיה בין שכרות רגילה לשכרות של לוט, בין זה לזה, ואמר לה מה שאת רואה חפץ טוב בבית הזה תקחי אותו ותלכי לבית אביך. מה עשתה? נתנה לו עוד יין ושכר עד שהשתכר ונרדם, רמזה לעבדיה ולשפחותיה (לשפחותיה לא הבנתי למה, בשלמא לעבדיה אני מבין כי הם צריכים להיות אבל לשפחות למה) ואמרה להם תקחו אותו עם המיטה שלו ותביאו אותו לבית אבי. לקחו אותו והביאו אותו לבית אביה. בחצי הלילה הוא ננער משינתו ואמר לה בתי היכן אני נתון? הוא מכיר את הבית שלו מסוייד צבע ורוד או אדום או כחול, וכאן רואה אחרת, הוילונות בצבע אחד וכאן הוילונות בצבעים אחרים, והוא לא יודע איפה הוא נמצא. אמר לה איפה אני נמצא? התחיל להתעורר מהשכרות שלו. אמרה לו בבית אבא, אתה נמצא בבית של אבא שלי. אמר לה מה לי ולבית אביך? היינו בבית שלנו ואיך הגעתי לבית אביך? איך הבאת אותי? אמרה לו ולא כך אמרת לי בערב כל חפץ טוב שיש לי בבית טלי אותו ולכי לבית אביך? אין לי חפץ טוב בעולם יותר ממך! אתה כבר שייך לי ותשאיר בבית של אבא שלי, אמרת לי לקחת ואתה לא יכול לשקר! הלכו אצל רבי שמעון בר יוחאי. עמד והתפלל עליהם ונפקדו. ולמה אתמול לא עמד להתפלל עליהם ונפקדו? וכי הוא רצה שיוציאו הוצאות וישעשו את המסיבה? בשביל מה עשה להם כך? וכי רצה שיריס אותו עם השפחות והעבדים והצביא בית אביה כמו חצי שיכור שלא יודע מה שהוא עושה? אם יש לך כח להתפלל ותתפלל כבר אתמול! אלא כתוב בזוהר הקדוש של השבוע, שאם אין אתעוררת דלתתא אין אתעוררת דלעילא, ואם יש אתעוררת דלתתא, אם אדם מתעורר מלמטה, אז בשמים מתעוררים ועונים לו, ואם אין - לא שומעים לו.

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

בהר - תשנ"ח - מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

לילה, ואם היתה עמומה ידע שזה יום. והנה, אצל רבי שמעון בר יוחאי מת ידע שהוא יום ומתי ידע שזה לילה: אלא, כשהמעין היה גואה למעלה - ידע שמתחיל היום וצריך ללכת למקוה לטבול בו, ואז ידע שהוא יום. כמו כן, כשעץ החרובים הפסיק לתת לו חרובים והתחיל לתת לו פת, לחם - ידע שהוא ערב שבת. ובמקביל, כשמעין המים הפסיק לתת מים ונעשה מעין של יין - ידע שהוא ערב שבת.

זאת אומרת, שכשאמר "אסהדנא עליי" - הוא באמת לא ביטל מעולם סעודות שבת ועשה בהם קידוש ואכל בהם פת כדת וכדין.

לחם שבא מן השמים – דינו למצות אכילת פת ולעניין ברכתו

והשאלה שנשאלה אם יוצאים ידי חובת אכילת פת בסעודות שבת על לחם שבא לו לאדם מן השמים או שלא יוצאים בו ידי חובה, וכמו כן נשאלה שאלה על אותם לחמים של רבי שמעון בר יוחאי שצמחו לו על עץ החרובים, האם ברכתו היתה "המוציא לחם מן הארץ" או "בורא פרי העץ" שכן זה גדל על עץ!

בכל אופן הדין הוא שמברכים על לחם שכזה "המוציא לחם מן הארץ". מדוע? הנה היום יש הרבה גידולים שמגדלים אותם על מים, כגון תותים ועוד כמה דברים שגדלים על משטחים של מים. ולכאורה גם שם נשאלת שאלה האם ברכתו "בורא פרי המים" או "בורא פרי האדמה" שכן אין שם אדמה שעליה גידלו את התותים? ואמרו הפוסקים, שמכיון שהיסוד של הפרי הזה היה מן האדמה, ברכתו היתה "בורא פרי האדמה". ועל כן, גם בחיטה, כיון שמקורה היתה באדמה מברכים עליה "בורא פרי האדמה" למרות שגדלה על העץ.

"והציל הלחוצים" שבפיוט "בר יוחאי"

אנחנו אומרים בפיוט של "בר יוחאי" שחובר בעיר לוב על ידי הרב רבי שמואל לבאי, והפיוט "ואמרתם כה לחי וכו' איש אלקים קדוש הוא" וכו' לפי סדר א-ב, זה חיבר אותו בעל ה"בן איש חי" כשבא לארץ בשנת תר"כ, והיום אין לך אומה ולשון ואין לך עדה בכל העולם כולו שאומרים את הפיוט הזה - זה במנגינה כזו וזה במנגינה אחרת, ואומרים את הפיוט הזה. כתוב בפיוט: "קולו זימר עריצים והכריתה את הקוצים והציל הלחוצים". קולו זימר עריצים - על ידי הקול שלו כל העריצים שלו ברחו וכל הקוצים נכרתו. אבל מה הרווחנו מזה ש"והציל הלחוצים"? הפשט, שהציל את עם ישראל על ידי תפילותיו, והבקשות שלו הצילו את הלחוצים.

היום אנחנו גם כן נמצאים ב"לחץ" - מלחצים אותנו מכל כיוונים, זה לוחץ וזה לוחץ וזה לוחץ. ונגיד "תורתנו מגן לנו", יעמוד רבי שמעון בר יוחאי לפני בורא עולם ויאמר לו: "עד מתי יהיו עם ישראל במצוקה, ורבי שמעון בר יוחאי אומר קל וחומר, "וימה אותה אשה שאמרה אין לי חפץ טוב כבעלי ואז נפקדו - אנחנו שאומרים שהקב"ה טוב ומטיב לכל, זן ומפרנס, אנחנו אומרים אין לנו חפץ בעולם טוב כהקב"ה - על אחת כמה וכמה שאנחנו צריכים להגאל ואז "נגילה ונשמחה בך - נגילה ונשמחה בישועתו של הקב"ה, ויהי רצון שיהיה בעגלא ובזמן קרוב ואמרו אמן.

פינת השואלים:

ערב טוב לקהל הצופים והמאזינים. השואלים, השואל הראשון מערוץ 7 - רבי חנניה זינגבוים, והשואל השני ממושב "קשת" מרמת הגולן. כפי שידוע לכולם, ערוץ 7 מעביר את השיעור מדי שבעה בערך התורני 98.7 (נכון לשנת תשנ"ח) ואנו מקים שיעור 7 כבר יוכלו לשדר מהיבשה ולהעביר את השידורים ובכללם להעביר את שיעורו של מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן מדי שבעה בערוץ הרגיל.

השואל הראשון: רבי חנניה זינגבוים מערוץ 7:

ערב טוב לכבוד הרב. ראשית אני רוצה לאחל לך שתזכה לשנים רבות ושתזכה להגדיל תורה ולהאדירה. וברשותך אני אפנה לשאלה: כאמור, אני מייצג פה תחנת רדיו, וכשדן בערוץ 7 אני ובעצך כל חבריי פה נתקלים בכל פעם במאזינים השואלים ומבקשים אם אפשר שנשמיע שיר על מנת שהם יוכלו להקליט אותו ואם להגדיר את השאלה יותר, אם המאזין אומר לי שיש שיר שהוא מחפש שנים ולא מוצא ולכן אני לא יכול לפטור אותו ב"לך תקנה את הקלטת" האם מותר לו להקליט וכשדן האם מותר לי להשמיע

בשוק ורצה לקנות ירק (למשל עגבניות), ונכנס לירקן וביקש שיתן לו מאותו ירק חצי קילו, ואמר לו תראה אני מוכר את הירק לדוגמא ב-2 ₪ לקילו, אבל לכבוד התורה שלך אני אתן לך בשקל אחד והראה לו סוג מסוים שהוא משובח, ושם היה סוג אחר שהיה כבר לא כל כך טוב. החכם היה מאוד פיקח, ואמר לו שהוא רוצה מאותם הירקות הפשוטים יותר ואמר לו שישלם לו. אמר לו המוכר, שיוירד לו מהמחיר לכבוד תורתו. אמר לו החכם, תשמע, אני באתי לקנות ירקות ולא באתי למכור תורה. מה אתה אומר לכבוד התורה שלך אתה מוריד לי? אתה לא מוריד לי, אתה עושה חכמות! אני באתי לקנות ירקות ולא לכבוד התורה, אם אתה רוצה לקנות ירק תמכור, ואם לא - אל תמכור!

אבל זה - הוא! וכתוב שהציבור חייבים לפרנס את התלמידי חכמים שבהם, חייבים לעזור להם, חייבים לסייע להם ובעבורם.

בשביל מה אני אומר את זה עכשו? כי היום יצאה שמועה, ורוצים לדבר נגד בני ישיבות, נגד לומדי תורה. מה אכפת לכם שלומדים תורה? מה זה מפרע להם שלומדים תורה?! הם פוחדים שיהיה הרבה תורה וזה יחזיר אותם בתשובה. זה הפחד שלהם. ואם זה הפחד שלכם, תמשיכו לפחד באותו הפחד עצמו, ושמא יחזרו בתשובה. ואם חס וחלילה אנחנו לא רוצים ללמד קטגוריא, אלא אנחנו רוצים ללמד רק סגוריא, ובפרט בימים האלה כמו שאומר הרב שאסור ללמד בימים האלה קטגוריא ורק סגוריא, אז יכול להיות שאותו הטעם שהם מפחדים שיחזרו בתשובה הוא הטעם שמפחדים שימשיכו ללמוד תורה.

וכתוב: "הרבה עשו כרבי שמעון בן יוחאי ולא עלתה בידם, והרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידם". רבי ישמעאל אומר תלמד חצי יום ותעבוד חצי יום; הרמב"ם אומר תתבונן בעבודה שלך; ואמר הכסף משנה שזה נכון ותקף לדורו של הרמב"ם, כי הרמב"ם היה יכול להיות רופא ולקבל את האנשים עד השעה 12 בלילה, ובכל זאת להיות ה"רמב"ם"! אבל היום, אם אדם עובד הוא ללמוד תורה, הוא יכול לקבוע עתים לתורה, אבל הוא לא יכול לגדול בתורה! ואם הוא לומד תורה הוא לא יכול לעבוד, ולכן היום זה אחרת. ובא רבי שמעון בר יוחאי ואומר לא! רק תלמוד תורה! וכשרבי שמעון בר יוחאי רואה אנשים עובדים וחורשים - כעס עליהם. למה כעס עליהם? למה כל הזמן הוא לא כעס, ורק כשהוא יצא מהמערה כעס? ואמרו על זה הפשט שזה מפני שאז הוא היה יותר קדוש, והמעלה שלו היתה יותר גבוהה ונעלה, כי הוא ישב ולמד תורה כל הזמן.

אבל אמרו המפרשים אחרת, כי הוא באמת חשב כמו רבי ישמעאל כל הזמן - תעבוד ותלמד תורה. אבל כשהוא ברח למערה, שמה אין עבודה, ויצא לו חרוב למאכלו ומעין מים, ואמר שהנה אדם לא עובד והנה יש לו פרנסה וחי שמה. לכן כשיצא אמר להם מה אתם עובדים?! הנה תאכלו!! ואמרו לו מה "תאכלו" - וכי כולם כמו רבי שמעון בר יוחאי. וכי לכולם יש את המעלות שלו!?

איך קיים רשב"י מצות אכילת פת בסעודות שבת בהיותו במערה?

וכתוב שיש המקשים קושיא על רבי שמעון בר יוחאי, שרבי שמעון בר יוחאי אומר שמיום שעמד על דעתו לא ביטל שלש סעודות, והכוונה לסעודות השבת. והקשו לו קושיא איך עשית בשבת שחל בו ערב פסח שאי אפשר לאכול לחם ואי אפשר לאכול מצה, אז מה עשית? אז אמרו שהוא היה מכוון כוונות... בא רב אחר והקשה יותר קושיא, שכן באותם שנים שהיה בתוך המערה שאז אכל חרובים ושתה מים מהמעין - מאיפה בא לו יין לקידוש ומאיפה בא לו יין לקידוש? ואמר "אסהדנא עליי שלא ביטלתי שלש סעודות" ומקשים לו על פעם אחת בכמה שנים שאולי חל ערב פסח בשבת!! ונראה שרבי שמעון בר יוחאי בא ללמד אותנו שנאכל בפועל ולא בכוונות, כך שלאותם מתרצים שהוא עשה כוונות, אין זה נראה שזה תירוץ לפי הפשט הפשוט.

ונראה לומר, על פי המדרש שאומר: מנין ידע רבי שמעון בר יוחאי מתי יום ומתי לילה? כמו כן מאיפה ידע נח מתי הוא יום ומתי הוא לילה? ואומרים, שהיתה לו לנח אבן אחת יקרה שהיתה מאירה, ואם היתה מבריקה ידע שזה

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בהר - תשנ"ח - מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי זְצוּק"ל

התלמידים נסועו. לפעמים יש הורה שאין לו כסף, ויש הורה שחושש שבנו בגיל כזה יטוס ויסע לפולין. יש הורה שפחד שהבן שלו יהיה בפולין שמא יזיקו לו. אז אם זה נעשה רק למי שרוצה לנסוע ולא בהכרח, זה אפשרי. אבל אם יש הכרח, לפעמים מכריחים בצורה "עקיפה", אומרים לו: "נו! מה אתה לא נוסע? כל הכיתה נוסעת ואתה לא נוסע? מתחילים לגרום לו אי נעימות, במצב כזה לא טוב לעשות את הדבר הזה. בעניין "הטוב והמטיב" - דעת הרמב"ם - נכון, אם אדם עשה קידוש על מיץ ענבים ואחר כך רואה יין טעים יותר, יברך עליו "הטוב והמטיב". אבל דעת רש"י לא, ורק באמצע הסעודה, החלפת יין ליין יותר משובח - רק באמצע הסעודה, אבל לא בסעודה על שינוי של יין.

דבר שני: יש מי שאומר ש"הטוב והמטיב" זה במקום הגפן, אם היה לך בקבוק יין על השולחן והיה לך בקבוק מיץ ענבים, ואתה קידשת על מיץ ענבים, והבקבוק היין הזה היה על השולחן, אז זה כאילו שכשקידשת כיוונת על מה שיש על השולחן, אז אתה לא תברך "הטוב והמטיב". מה תגיד? היה לך בארון? אבל זה שלך!

לכן מי שרוצה לברך "הטוב והמטיב" בלי מחלוקת, אמרנו פעם, יש חמישה תנאים: שיהיה יותר טוב, ושיהיה באמצע הסעודה, ואם הוא מחוץ לבית והביאו לו את זה לתוך הסעודה, ושיקנה את זה לאחרים... יש כמה תנאים שיכול לברך בכדי לברך "הטוב והמטיב", ובכמה ספרים, בסידור שלנו הכנסנו את זה את כל התנאים האלה.

בכל אופן, ביין וקידוש בלבד, מכיון שזה מחלוקת בין הפוסקים, אז נפסקה ההלכה שרק בתוך הסעודה מברכים "הטוב והמטיב". ברכת "הטוב והמטיב" נתקנה רק על היין מכיון ששמו את הרוגי ביתר מסביב לכרמים שלהם ונעשה נס ולא הסריחו, ולכן רק על היין התקינו לברך "הטוב והמטיב".

וכבר הזכרתי כמה פעמים, שיש שאלה בספרו של הרב שלמה זלמן אויערבאך "מנחת שלמה" השאלה האחרונה, שכשיבוא המשיח נברך "שהחיינו" או לא נברך "שהחיינו"? ואפשר להוסיף האם נברך "הטוב והמטיב" או לא נברך "הטוב והמטיב", וכשהם יבואו יפסקו לנו את ההלכה, ויהי רצון שנוזה שישפסקו לנו שנוכל לברך גם "הטוב והמטיב" וגם "שהחיינו", ויראו עינינו וישמח לבנו בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן.

ירוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!
שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org
www.harav.org

לו את השיר בידיעה שאולי הוא יקליט? עד כאן השאלה.

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי

כל הקלטה של שיר שכתוב בו "כל הזכויות שמורות", אז זה כל הזכויות שמורות. אבל אם לא כתוב בו: "כל הזכויות שמורות" אז אפשר להעתיק אותו, ואפשר להקליט אותו ואפשר להשמיע אותו.

יש בעיה, יש שאלה יותר נכון, בדברי תורה: אם רב אמר דברי תורה, דרש דברי תורה, נגיד כמו עכשו שאמרנו דברי תורה והקליטנו אותנו, האם אחר כך נוכל לומר: "כל הזכויות שמורות של התורה" ואסור לך להלית את זה פעם אחרת? אם היינו מראש, לפני שהתחלנו דברי תורה, היינו אומרים: "כל הזכויות שמורות", אם היה איזה רב מעיז לומר: "כל הזכויות שמורות", שכל דברי התורה שמורות בשבילו - אז אין הכי נמי, אם אומר - אומר, הוא אומר אני חידשתי פלפול, אני חידשתי דרשה, אתה מקליט אותי? אתה רוצה למכור אותי?

אבל בדברי תורה לא אומרים את הדבר הזה. יותר מזה. כתוב בשולחן ערוך בחושן משפט, אם אדם השאיר אצל חברו ספר, ספר כתב יד עתיק, או ספר דפוס עתיק - אין! אומר, תשמע, תן לי להעתיק ממנו, ואומר מה? אם תעתיק ממנו אני אפסיד!! אם יהיה עוד עותק ממנו בעולם אז הערך שלו ירד! אז אומר לו הלה תדפיס אותו! וזה אומר לו אני לא רוצה להדפיס אותו, אני רוצה להשאיר אותו ככה, שיהיה עותק אחד בעולם ושאיני אמכור אותו ביוקר, אם הספר הזה הוא ספר חשוב, וצריכים ללמוד בו ויש מה ללמוד ממנו, אז מותר לך להעתיק ממנו גם בלי הסכמה ממנו, כי זה דברי תורה! אבל אם אתה יכול להשיג את זה במקום אחר, או שהספר הזה לא כל כך חשוב ואתה רוצה את זה רק לנוחיות שלך, אתה צריך לשלם את התמורה.

סיכומו של דבר: שיר להקליט, אם לא כתוב עליו שההקלטה היא: "כל הזכויות שמורות" - מותר, ואם כתוב - אסור. והשאלה אחרת: אחרי שאתם, ערוץ 7, הקלטתם ואתם משדרים את השיר הזה, השאלה האם האנשים שקולטים אתכם ושומעים אתכם יכולים להקליט את השיר הזה והאם הם יכולים להשתמש בו? אם אתם לא אמרתם: "כל הזכויות שמורות" על ההקלטה הזאת, הם יכולים להקליט אתכם ויכולים להסתחר על הדבר הזה.

השואל השני ממושב קשת מרמת הגולן - ליאור גיל

שלום כבוד הרב. ברשותך שתי שאלות. שאלה ראשונה, יש בתי ספר שמארגנים לתלמידיהם יציאות למחנות השמדה לפולין לצורך חינוכי, ורצינו לשאול מה דעת הרב על כך, והאם אלה שנוסעים לבקר גם בקברות צדיקים הדין שונה. ונקודה נוספת, כיצד להתייחס לכך שזה עולה כסף רב וזה יוצר לחץ כלכלי להורים ומתח בין התלמידים השונים. שאלה אחרת בתחום אחר על ברכת "הטוב והמטיב" שמברכים על יין, האם אפשר לברך אחר קידוש ששנו מיץ ענבים לברך "הטוב והמטיב" ואם אפשר אחר יין אחר של קידוש ששנו יין אחר שמשוכם ממנו לברך "הטוב והמטיב"?

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי

על השאלה הראשונה. בדרך כלל אני עונה לכל בתי ספר שהם שואלים שצריכים לשאול את מנהל בית הספר או לרב המקום. זה הלכה למעשה. והלכה לא למעשה: לנסוע לחוץ לארץ אין שום מצוה, שהפולנים ירוחו מההשמדה שהם עשו באותו מקום, הם מרויחים! בשביל מה הם משאירים את אותו מקום? כדי שיבואו תיירים.

אבל - אם נוסעים בכדי שלא לשכוח את המעשים של השואה, לא לשכוח את המעשים שעשו הגרמנים ועוזריהם בהשמדת עם ישראל, ולזכור את הניסים והנפלאות שהקב"ה עזר לנו ממש "מאשפות ירים אביון" - מאפר, הם רצו להפוך את כולם לאפר וברוך ה' עם ישראל חי וקיים עם ישיבות ותורה ועם מצוות ומעשים טובים, אם זו המטרה להראות את הרשעות של המתקדמים ולעומת זה את החסדים של הקב"ה - יכולים את זה לעשות. אבל אין למנהל בתי הספר - אני אומר הלכה לא למעשה - להכריח את

